

หน้าที่

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันอุโบสถ พระเราจะลงอุโบสถนะ อุโบสถศีล ศีล ๘ กับศีลอุโบสถก็ต่างกัน แล้วพระลงอุโบสถ เราลงอุโบสถกันเพื่อความสะอาดบริสุทธิ์ เวลาเราลงอุโบสถ สมัยพุทธกาลมันเป็นภาษาบาลี แล้วพระสมัยพุทธกาลก็เข้าใจ เพราะใครเป็นอภัตินี่ สะกิดกัน มันทำให้เราสะอาด

ธรรมและวินัยนี้จะพัดซากศพเข้าสู่ฝั่ง ทะเลนี้ไม่ยอมรับความสกปรก ทะเลนี้ถ้ามีสิ่งใดสกปรกมันจะซัดเข้าสู่หาฝั่งตลอดเวลา นี่ก็เหมือนกันเราแสดงอุโบสถศีล ศีลของพระ แล้วถ้าใครมีข้อผิดพลาดสิ่งใด เราก็สะกิด บอกกันเอาไว้ว่าเราเป็นอภัตินี่ ข้อนี้จะปลงอภัตินี่

แต่ในสมัยนี้ปัจจุบันนี้ ในเมื่อพระเรานะ ภาษาบาลีพูดได้ บางองค์ได้มหานะ บาลียังไม่แตกฉานเลย ถ้าได้เป็นมหาบาลีแตกฉานเป็นภาษาหนึ่ง ภาษามคธ นี่ภาษามคธ เป็นภาษาต้นแบบ เราไม่ทิ้ง เราสวดอุโบสถ

ถ้าใครได้ปาติโมกข์จะเข้าใจเนื้อความได้ดีมากกว่า แต่ถ้ายังไม่ได้ปาติโมกข์เราก็ฟัง ฉะนั้นเราป้องกันการมูสา เวลาเราปลงอภัตินี่ เราปลงอภัตินี่ว่าถ้ามันเป็นสิ่งนั้น แล้วเราไม่เป็นอภัตินี่

ที่นี้เราทำในพุทธกิจ เวลาเราสวดปาติโมกข์ กิจในการกระทำ สาธุ สาธุ มันเป็นการกระทำนะ ในกิจของสงฆ์ ในการจัดอาสนะต่างๆ เริ่มต้นบุพกิจก่อน บุพกิจ..กิจของสงฆ์ร่วมกัน การเก็บ การกวาด การปูอาสนะ ทำเรียบร้อยหรือยัง ผู้สวดจะถามตลอด คนตอบก็สาธุ.. สาธุ.. นอนอยู่ที่กุฏิมันก็สาธุ ได้ทำกับเขาหรือเปล่า นี่ป้องกันการมูสา

เราทำคุณงามความดีกัน เพื่อข้อวัตรปฏิบัติ ธรรมและวินัยนี้จะเป็นเครื่องอยู่ของเรา ถ้าเรายังประพฤติปฏิบัติไม่ได้ ข้อวัตรปฏิบัตินี้เป็นเครื่องอยู่ จิตใจมีเครื่องอยู่ เวลาภาวนา พุทโธ พุทโธ เป็นที่เกาะของจิต เวลาจิตคนเราเป็นพระเป็นสงฆ์ เรามีธรรมวินัยกิจของสงฆ์ กวาดลานเจดีย์ ทำความสะอาด บิณฑบาตเป็นวัตร เราอยู่กับสิ่งนี้ จิตใจเราก็คืออยู่กับสิ่งนี้

ปัจจุบันนี้เราไม่ใช่คฤหัสถ์ เราได้เป็นพระ เวลาผู้ที่จะสึก “จงจำข้าพเจ้าไว้ ข้าพเจ้าไม่ใช่ภิกษุ ข้าพเจ้าเป็นคฤหัสถ์แล้ว” แต่เวลาจะเป็นพระ เราไปบวชกับอุปัชฌาย์ อาจารย์ อุปัชฌาย์ต้องยกเข้าหมู่ ต้องสวดญัตติกเข้าหมู่ หมู่คณะ พระอันดับจะมีการคัดค้านใหม่ ถ้าคัดค้านเอาเข้าหมู่มาได้ เวลายกเข้าหมู่ยากเย็นแสนเข็น เวลาจะสึก “จงจำข้าพเจ้าไว้ ข้าพเจ้าเป็นคฤหัสถ์แล้ว ข้าพเจ้าไม่ใช่ภิกษุแล้ว”

แล้วนี่พอเป็นภิกษุ ข้อวัตรปฏิบัติ สมณะสารูป การกระทำของสงฆ์ สงฆ์ทำด้วยกัน ข้อวัตรปฏิบัติเพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของเรา เราบวชมาแล้วในธรรมวินัยนี้ เราบวชมาเพราะว่าเราเห็นภัยในวัฏสงสาร คนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย มันจะเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร

เราเกิดเป็นมนุษย์แล้ว เราได้พบพระพุทธศาสนา เราได้บวชได้เรียน เพื่อจะให้ได้พ้นจากวัฏสงสาร เพราะเราเห็นภัยของมัน และถ้าไม่เห็นภัยของมันแล้วมันก็ยังขึ้นใจ พอใจมีชีวิต ยังอยากร่ำอยากรวย อยากมีศักยภาพ อยากมีชื่อเสียง มันมีชื่อเสียงที่สุดแล้ว มันก็ตาย

คนเรามีการพลัดพรากเป็นที่สุด จิตนี้ต้องออกจากร่างเป็นที่สุด อายุขัยของเราสั้นสุด ไปข้างหน้าแน่นอน ทุกคนต้องเกิดต้องตาย เกิดแล้วต้องตายทั้งหมด เวลาตายไปแล้ว มันก็มีบุญกุศลเป็นที่พึ่งพาอาศัย ปัจจุบันนี้เราเห็นภัยในวัฏสงสาร เราอุทิศส่ำห้อออกจากคฤหัสถ์มาบวชเป็นบรรพชิต เราบวชเป็นบรรพชิตแล้ว เราจะเห็นภัยในวัฏสงสาร

เช่น วันนี้เป็นวันสิ้นปีของเขา เขาได้กำหนดว่าวันนี้วันขึ้นปีใหม่ วันสิ้นปีใหม่ เป็นเดือนแรกก็คำ มันกำหนดได้

กิเลสเราจะให้สิ้นได้ไหม เราจะกำหนดวันตายของกิเลสเราได้ไหม เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้กิเลสมันต่ารอกออก ทยอยออกเป็นชั้นเป็นตอนไปได้ไหม ถ้าเรา กำหนดของเราได้ เรากำหนดด้วยอะไร มันจะกำหนดด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา มันกำหนด ด้วยความตั้งใจ ความจงใจ ความเห็นภัยในวัฏสงสาร

พอเห็นภัยในวัฏสงสาร คนเราคูสิเห็นไหม นักโทษประหารอีก ๕ วันต้องตาย สั่งประหารชีวิต ๕ วันนั้น คนนั้นอยู่ไม่เป็นสุขเลย มันคิดถึงความตายนะ มันกินไม่ได้ นอนไม่หลับเลยนะ นี่เหมือนกัน เราจะกำหนดว่าวันสิ้นกิเลส กิเลสต้องตาย แล้วเราจะ อยู่อย่างไร ถ้าเรากิเลสต้องตาย เราจะเอาอะไรไปสู้กับมัน

ถ้ากิเลสต้องตายเราก็ต้องตั้งสติ เราก็ต้องสู้กับมัน นี่กิเลสต้องตาย แต่ไม่ทำนี้ กิเลสมันจะตายได้อย่างไร คำประหารชีวิตนี้เขาจับยิงเป้านะ มันตายจริงๆ นะ เขาจับมัด กับเสาแล้วยิงเลย แล้วก็ต้องตายเลย พอตายมันเห็นข้อเท็จจริงมันก็สลด จิตใจมันก็สลด มันไม่มีทางออก นี่เวลาความตาย

ฉะนั้นในมุมมองกลับ เวลาเราประพฤติปฏิบัติ เวลาอดอาหารไป เวลาเราวิกฤติไปนี่ เอ็งต้องตายนะ พอเอ็งต้องตายนะปีบี่นี้ เวลาคน โคน โทษประหารเขายิงเป้าตายแล้วตาย จริงๆ แต่เวลากิเลสมันหลอกเราว่า “จะตายแล้วนะ จะสู้ไม่ไหวแล้วนะ นั่งไปขามันจะ หักนะ โอ๊ย ! เดี่ยวมันจะเจ็บไข้ได้ป่วยนะ ตายแน่ๆ เลย แล้วเจ็บไข้ได้ป่วยไม่มีใครดูแล รักษา” คนเวลาเขา โคน โทษประหาร เวลาเขาตายเขาสลดสังเวชของเขา

แต่เนี่ยเวลากิเลสเอาความตายเหมือนกันมาหลอกเราว่า เราจะตาย เราก็กลัวตาย ลูก เลยนะ อดอาหารจะตายแล้วนะ เดี่ยวกระเพาะทะลุแน่ๆ เลย มันจะตายนะ โอ๊ย.. รีบๆ ไป แล้ว ขอมแพ้ว.. ขอมแพ้ว..

นี่แล้วกิเลสมันจะหว่าเราเยาะไหม เรากำหนดวันตายของกิเลส เราจะฆ่ากิเลสให้ กิเลสมันตายต่อหน้าเรา กิเลสนะมันเอาความตายมาหลอกเรา มาต่อสู้กับเรา เราจะสู้กับ กิเลส หรือเราจะขอมแพ้วกิเลส หรือจะให้กิเลสมันกระที่บเอา

ถ้าเห็นภัยในวัฏสงสาร เราเห็นภัยในวัฏสงสาร เราถึงได้มาบวชมาเรียน องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เห็นภัยในวัฏสงสาร เห็นไหม สละเลยนะ สละออกเลย

เห็นคนแก่ คนเกิด คนเจ็บ คนตายในสวน แล้วสามณรรพาก็มาเกิดพอดี มันละถ้ำ ละลังๆ เพราะธรรมชาติของมนุษย์นะ สัตว์ทุกตัวรักลูกทั้งนั้นนะ สัตว์ทุกตัวมันรักของมัน โดยสัตว์ของมันๆ หวงลูกมันเต็มทีเลย

แล้วนี่ก็เหมือนกัน เจ้าชายสิทธัตถะเป็นผู้ที่มีศกยภาพขนาดนั้น แล้วลูกเพิ่งเกิด ไม่ได้เห็นหน้าเลยนะ มันทรมาณขนาดไหน ลูกเกิดมาจะเข้าไปดูหน้าก็ไม่ได้ ต้องออก ต้องไป เพราะไปแล้วกลัวว่าจิตใจมันจะทนไม่ไหว เสียสละออกไป ไม่เห็นหน้าลูกเลย ไปนี้เพื่อจะไปต่อสู้อับกิเลส สิ่งที่มีมันสะเทือนหัวใจ ทำให้เราไม่เข้มแข็ง นี่ขนาดเจ้าชาย สิทธัตถะออกประพฤตปฏิบัติ ยังไม่ได้เป็นพระพุทธเจ้า อีก ๖ ปีนี้ไปทรมาณ ไปต่อสู้อับกิเลส สิ่งนี้มันเกิดมาจากไหน.. เกิดจากความเข้มแข็งของใจ

เหมือนเราในปัจจุบัน เราก็มีกิเลสเต็มหัวกันทั้งนั้นนะ แต่เราเห็นภัยในวัฏสงสาร เพราะเรามีอำนาจบาตรมี เกิดมาเป็นชาวพุทธ เกิดมาเป็นมนุษย์แล้วพบพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนถึงที่สุดแห่งทุกข์ เราเห็น เราเกิดมาเรามีโอกาสนะ คุณิ ญาติโยมเขา ส่งเสริม เขาต้องการมีผู้ที่ชี้ทางเขา เขาส่งเสริม เขาให้การสนับสนุนตลอดเวลา

เราต่างหากที่เราจะทรงตัวได้ใหม่ เราจะมีจุดยืนของเราได้ใหม่ เราจะชำระกิเลส ของเราได้ใหม่ เราอย่าให้กิเลสมันเอาความเป็นความตาย เอาสิ่งที่เราเกรงกลัวมาอ้างอิง พออ้างอิงเราก็ล้มลุกคลุกคลาน ไม่กล้าเผชิญหน้ากับมัน

ถ้าเราเผชิญหน้ากับมันอย่างนี้ ความประพฤตปฏิบัติเราจะเข้มแข็งขึ้นมา ไม่ต้องไปห่วง ไม่ต้องอาลัยอาวรณ์ แต่เราไปห่วง เอาโลกเป็นใหญ่ นะ เวลาประพฤตปฏิบัติ ขึ้นมาก็กลัวจะเป็นอย่างนั้น ก็กลัวจะเป็นอย่างนี้ กลัวจะกระทบกระเทือนเขาไปหมดนะ

โลกนะเขาไม่เข้าใจเราหรอก เราเดินจงกรม เขาจะบอกเลย พระนี้บวชมาทำไม ไม่เห็นทำการงานเลย ชาวบ้านชาวนาเขายังทำอะไรไถนา เขายังได้ข้าวได้ปลาอาหารมา อยู่มากิน พระไม่ทำอะไรเดินไปก็เดินมา เดินไปก็เดินมาเพื่ออะไรล่ะ เดินไปเดินมาเพื่อ รักษาหัวใจ รักษาเอาหัวใจของตัวเอง

งานอันละเอียด คุณิ งานอย่างหยาบๆ เรา กรรมกรแบกหามทำได้ทั้งนั้นนะ งาน บริหารจัดการ งานดูแลรับผิดชอบนะ คนนั่งบนโต๊ะ เขียนหนังสือสะดวกสบายนะ ผม

หงอกหมดเลยนะ ความรับผิดชอบของคน เว้นไว้แต่โจร โจรมันไปนั่งโต๊ะ มันจะโกง มันก็ตกแต่งบัญชีเอาใส่กระเป๋า มันหมดแหละ

แต่ถ้าคนเพื่อจะเป็นประโยชน์กับสาธารณะ เพื่อประโยชน์กับบริษัท เพื่อประโยชน์กับโลก เพื่อประโยชน์ต่างๆ นะ มันต้องรับรู้ มันต้องบริหารจัดการของมัน

ปัญหานี้ใครจะเอาไปใช้ ถ้ากิเลสเอาไปใช้ มันก็เอามาใช้เพื่อทำลายเรา แต่ถ้าปัญหานี้ ถ้าธรรมะเอาไปใช้ ธรรมะเห็นใหม่ กิเลสฆ่ากิเลสไม่ได้ ต้องธรรมะฆ่ากิเลส แล้วธรรมะมันจะเกิดบนอะไรล่ะ ? ธรรมะมันเกิดบนสังขารม สัจธรรมมันเกิดมาจากบนไหนล่ะ ? มันเกิดมาจากความสะอาดบริสุทธิ์ของใจ

ถ้าใจเข้าถึงสัมมาสมาธิ ใจมีหลักมีเกณฑ์ของมัน สิ่งที่ปัญญามันเกิดขึ้นมา มันไม่มีเรบววกใจ โดยธรรมชาติของเรา ทุกคนมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ก็คิดด้วยกิเลสของตัว มุมมองของตัว อันนั้นดีกว่าอันนี้ อันนี้ดีกว่าอันนั้น อันโน้นดีกว่าอันโน้น อันโน้นดีกว่าอันนี้ แล้วอะไรดีกว่าอะไรล่ะ

จิตสงบต่างหากมันดีที่สุด จิตที่สงบ จิตที่เราทำความสงบของเราได้นะ อันนั้นนะดีที่สุด แต่ถ้าเราทำจิตสงบเข้ามาได้ มันทำได้ด้วยวิธีการใด วิธีการนั้นมันก็ดีที่สุด เพราะวิธีการนั้นมันทำให้จิตเราสงบได้

แต่วิธีการของคนอื่น เขาว่าเขาจะดีขนาดไหน อันนั้นดีกว่าอันนี้ อันนี้ดีกว่าอันนั้น แต่มันดีของเขา ไม่ใช่ดีของเรา มันทำจิตใจของเขาให้สงบได้มันก็เรื่องของเขา มันเกี่ยวเรื่องอะไรของเราล่ะ มันมีประโยชน์อะไรกับเราล่ะ เขาสงบของเขา แล้วเราไม่สงบนะ เขาสงบของเขาแล้วเราเดือดร้อนนะ แล้วใครจะดีกว่าใคร มันจะใครดีกว่าใคร มันไม่มีใครดีกว่าใครหรอก แต่มันเป็นจริงหรือเปล่า

ถ้ามันเป็นจริงหรือเปล่า มันเอาจิตสงบได้ เพราะจิตสงบเห็นใหม่ คุณี วิธีการใดก็ได้แล้วแต่ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา สงบก็คือสงบ ปัญญาที่เกิดจากความสงบเป็นปัญญาที่เกิดจากธรรม ถ้ามันมีธรรมขึ้นมา มีสังขารขึ้นมา ปัญญาอันนั้นมันจะเป็นประโยชน์มาก ปัญญาอันนั้นแล้วมันเกิดจากสังขารไม่ใช่ไหม ไม่ใช่ว่างๆ ว่างๆ นะ ว่างๆ นั้นอวกาศไม่มีอะไรเกิดขึ้นมาเลย มันธรรมชาติของมัน

อากาศมันเปลี่ยนแปลงของมันตลอดเวลา มันเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดไป มันจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร โลกนี้เป็นอินไตยมันจะเปลี่ยนแปลงอย่างนี้ มันเป็นอินไตยด้วย เป็นอนิจจังด้วย

อินไตยคือมันอยู่อย่างนี้ มันจะมีของมันอย่างนี้ แต่มันจะแปรสภาพอย่างนี้ มันเป็นอินไตยที่มันต้องมีอยู่ แล้วมันก็เป็นอนิจจังที่มันต้องแปรปรวน มันจะแปรปรวนแปรปรวนแบบเพราะแปรปรวนไป นี่ก็เหมือนกัน สัจธรรมมันก็แปรปรวน แล้วปัญญาของเราะ ถ้าปัญญามันเกิดจากเรา ปัญญาเพื่อจะหมุนไป เพื่อไม่มีสิ่งใดเลยหรือ

แต่ถ้าปัญญามันเกิดจากสัจธรรม เกิดจากสัจธรรมมันคืออะไร ถ้ามันไม่มีความสงบของใจที่เป็นพื้นฐาน สิ่งที่เป็นพื้นฐาน กิเลสสวะ อวิชชาสวะ ภวาสวะ ภพก็เป็นสวะหนึ่ง เป็นอาสวะหนึ่ง ตัวภพนี้ ตัวใจนี้

ถ้าตัวใจเป็นอาสวะอันหนึ่ง เป็นสิ่งที่มันสกปรกอันหนึ่ง แล้วปัญญาเกิดจากมัน มันจะสะอาดไปได้ไหม แต่ถ้ามันเกิดจากความสงบของใจนะ มันเกิดจากความสะอาดบริสุทธิ์ขึ้นมาได้บ้าง จิตของเรา สมาธิของเรา ใจของเราจะมีความสงบร่มเย็นได้มากน้อยแค่ไหน เวลามันเกิดมันมีความมั่นคงได้มากน้อยแค่ไหน

ดูของสี อาหาร เราไปวางไว้บนที่สกปรก ยิ่งไปวางบนมูล บนคูด บนจี้ะ เราจะไม่กินอีกได้ไหม เราไม่กล้ากินเพราะกลิ่นเหม็น อาหารอยู่ในภาชนะที่สะอาด อาหารที่มันอยู่ในถ้วยจานที่ทำดีแล้ว อาหารนั้นมันจะมีประโยชน์ นำกิน นำเอามาใช้สอย

ปัญญาที่เกิดบนภพ ภวาสวะภพ อาสวะ ภวาสวะ ตัวภพ ถ้ามันสกปรก ปัญญาที่เกิดบนความสกปรกอันนั้นมันนำใช้สอยไหม แต่ถ้าปัญญาที่มันเกิดบนภพที่สะอาดคือจิตมันสงบเข้ามา ถ้าจิตสงบเข้ามา สิ่งนั้นอาหารที่ไปอยู่ในภาชนะที่สะอาด ในภาชนะที่ดี อาหารนั้นควรกินไหม มันนำกิน นำใช้สอยไหม

นี่เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบก่อน ก่อนจะทำอะไรต้องทำให้ภาชนะสะอาดก่อน ภาชนะสะอาดแล้ว ถ้าทำจิตสงบ โอ้โฮ ! สงบดีมากเลย โอ้โฮ ภาชนะเราสะอาดมากเลย อาหารสักอันไม่มีเลย ภาชนะสะอาดนั้นก็ทำอะไรไม่ได้ ภาชนะสะอาดแล้วไม่มีอาหาร

สักเม็ดหนึ่งเลย ไปกินอะไร ? ไปกินลมมะติ สะอาดแล้วจะไปสกปรกอีกไหมล่ะ ? มันก็สกปรกอีกล่ะ

มันขัดแย้งกันไปหมดเลยนะ ถ้ามันขัดแย้งมาตั้งแต่ต้น แต่ถ้ามันไม่ขัดแย้งกันมาตั้งแต่ต้น มันสะอาดบริสุทธิ์ขนาดไหน ภาชนะที่ไม่สกปรก อาหารมันมา มันมีปัญหาขึ้นมา มันก็ใช้ประโยชน์ไม่ได้ มันใช้ประโยชน์มันก็ใช้ประโยชน์ทางกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เพราะมันกลิ่นเหม็น ความสกปรกความน่าเหม็นมันเป็นของกลิ่นเหม็น

ถ้าความสะอาดบริสุทธิ์ มันสะอาดดีแล้ว ถึงมันจะมีมากมีน้อย ถ้ามันเกิดปัญญาลงขึ้นมา การเกิดปัญญาพหุจิตของเราสงบ ใครเคยประพฤติปฏิบัติ พหุจิตมันสงบขึ้นมา ปัญญาขึ้นมาที่มันชำแรก ชำแรกเลยนะ มันชำแรกไปในความคิดเรา ความคิดที่มันสกปรก มันเกิดจากภวาสวะ ภพที่สกปรก ความคิดก็เลยเป็นความคิดปกติ ความคิดที่เราเคยคิดว่ามันเป็นเรื่องธรรมดา

แต่ถ้าพหุจิตเราสงบขึ้นมา จิตที่เราเป็นภาชนะที่สะอาดขึ้นมา เวลานั้นสะอาดขึ้นมา มันชำแรกเข้ามาในความคิด ทั้งๆ ที่ปัญญายังไม่เกิด ปัญญาคือภวานามยปัญญายังไม่เกิด แต่ปัญญาอย่างนี้มันเกิดจากภาชนะที่สะอาด ปัญญาที่เกิดจากจิตที่มีความสงบขึ้นมา มันชำแรกออกมา เราสะอาดอีกเลยนะ โอ้โฮ ! คิดอย่างนี้เขียวหรือ โอ้โฮ มีปัญญาอย่างนี้หรือ

นี่ไง อันนี้มันสับสนแหละ มันเป็นสิ่งที่มันชำแรกขึ้นมา เพราะความคิด ความสะอาดบริสุทธิ์ที่นั่นมันชำแรกขึ้นมาในหัวใจของเรา มันชำแรกคือมันแยกแยะใจ สะอาดเลยนะ มันผงะเลยนะ โอ้.. ความคิด มันมีความสุข มันมีความเห็นของมัน

แล้วเราพยายามฝึกฝน สิ่งนี้คำว่าฝึกฝน เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นมา มันบอกแล้ว มันเหมือนกับนอต เหมือนกับสิ่งต่างๆ ที่มันขันไว้แล้วสนิมมันเต็มทีเลยนะ มันขันยัง ใจก็ไม่ออก ถ้าเราได้เคาะ ได้ใช้น้ำมันหยอดไว้ แล้วเราเริ่มขยับ.. เราเริ่มขยับออกมันมีโอกาส แล้วเราจะคายนอตตัวนี้ได้

จิตที่มันชำแรกออกมา มันเห็นถึงการขยับของจิต เพราะมันสะท้อนใจเราเอง นี่ธรรมชาติเป็นแบบนี้ มันสะท้อนหัวใจเราเอง มันบอกเราเอง มันสะท้อนใจในหัวใจเราเองนะ มันมีความรับรู้ของเราขึ้นมาเอง นี่สิ่งนี้มันเกิดขึ้นมา

เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอน ท่านพยายามจะทิ่มเข้ามาในหัวใจของเรา ให้เราได้สามัญสำนึก ให้เราได้ความคิด ให้เรามีจิตสำนึกขึ้นมา พอมีจิตสำนึกขึ้นมา จิตตภาวนา การภาวนา การชำระกิเลสมันชำระจากจิต จิตนี้ปฏิสนธิจิต ผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติขึ้นมา เห็นการเกิดและการตาย จิตเวลาปฏิสนธิในใจ ในน้ำคร่ำ โอปปาดิกะ เทวดา อินทร์ พรหม เวลาปฏิสนธิ จิตปฏิสนธิ มันเป็นตัวที่พาเกิดพาดาย มันเป็นตัวหมุนไปในวัฏฏะ

แล้วเวลาจิต ภาวนามยปัญญา มันเกิด มันจะเข้าไปชำระที่ไหน นี่จิตตภาวนา การภาวนาเกิดจากจิตของเรา การภาวนาเกิดจากการกระทำของเรา แต่การกระทำอันนี้ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ ไม่มีคนชี้นำ เราก็เข้าข้างตัวเอง

เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า “ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ อย่างน้อยทำให้เสียเวลาอย่างมากมันติดของมัน ถึงที่สุดหลุดได้เลย”

เพราะอะไร เพราะความคิดย่ำคิดย่ำทำ ย่ำคิดย่ำทำ จนหลอกตัวเองจนตัวเองก็เชื่อนะ โอ้ ! ว่าง โอ๊ย ! นิพพาน พาลมันเป็นพาลชนนะ มันไม่ใช่บัณฑิตนะ ถ้าเป็นบัณฑิตนะ มันเป็นเรื่องที่สะอาดบริสุทธิ์ ที่มันจะเข้ากับสังขาร

คูสิ จิตใจของคนมันสูงส่งมากขนาดไหน มาศึกษาพระไตรปิฎก ศึกษาธรรมะมันจะซาบซึ้งมาก จิตใจถ้ามันหยาบนะ มันไปศึกษาพระไตรปิฎกมันไม่เชื่อ มันจะเป็นไปได้ยังไง แม้แต่ประวัติครูบาอาจารย์ของเรา เวลาไปศึกษาเขา ท่านจะเป็นอย่างนี้ได้ อย่างไม่ คนๆ หนึ่งจะปฏิบัติได้อย่างนี้เชียวหรือ ! คนๆ หนึ่งจะมีความจริงจัง จะมีความเข้มแข็งขนาดนี้เชียวหรือ ! มันไม่เชื่อได้ ถ้าพาลชนนะมันไม่เชื่อ

แต่ถ้าเป็นสุภาพบุรุษชน ปุถุชน กัลยาณปุถุชน ปุถุชนมันเป็นคนหนา เวลาประพฤติกปฏิบัติขึ้นมา มันจะเป็นกัลยาณปุถุชน ก็มันควบคุมใจได้มากแล้ว การควบคุมใจได้ ทำไม่ถึงควบคุมได้ เพราะรูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่ง

มาร ที่เราวิ่งเต้นเก่งกระโดดไป ก็เพราะรูป รส กลิ่น เสียง นี่มันกระตุ้น รูป รส กลิ่น เสียง มันพยายามปลุกเร้าเรา

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เช่น เราพยายามประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา แล้วมีสติสัมปชัญญะขึ้นมา มันจะเห็นโทษของมัน รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันเห็นโทษเห็นภัยของมัน ให้มันตัด เพราะ รูป รส กลิ่น เสียง มันทำให้ภพชาตินี้สกปรก รูป รส กลิ่น เสียง มันกระตุ้นให้เราคิดออกไป มันเหมือนของเก็บไว้แล้วมันเน่า มันเสีย มันบูด

นี่ก็เหมือนกัน เวลา รูป รส กลิ่น เสียง มันกระตุ้นหัวใจ พอมันแสดงตัวมันก็เน่า มันก็บูดของมัน ภาชนะก็สกปรกไปตามธรรมชาติของมัน แต่ถ้าเราเห็นโทษของมัน เราชำระล้างสะอาด เราทำสะอาดด้วยสติ ด้วยคำบริกรรม ด้วยสิ่งต่างๆ ด้วยปัญญาอบรมสมาธิ ด้วยเห็นโทษของมัน เห็นโทษ รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันกลับมาทำลายภพชาตินี้ ทำลายจิตดวงนี้ มันทำลายชำระล้างให้จิตนี้มันสะอาดบริสุทธิ์

ปุถุชนและกัลยาณปุถุชน กัลยาณปุถุชนเป็นคนเบาบาง ปุถุชนเป็นคนหนา กัลยาณปุถุชนเบาบางเพราะอะไร เพราะเราทำความสะอาดของใจได้ เราควบคุมใจของเราได้ เรายับยั้งใจของเราได้ นี่ไงภาชนะที่สะอาด นี่กัลยาณปุถุชน ถ้ากัลยาณปุถุชนควบคุมจิตได้ ทำจิตให้สงบได้ง่าย ควบคุมจิตได้ง่าย แล้วออกรู้ ออกรู้ นี่ไง อาหารที่มันจะเกิดจากภาชนะนั้นนะ โสคาปัตติมรรค มรรคญาณ

ถ้าโสคาปัตติมรรคมันมีพื้นฐานอะไรถึงเป็นโสคาปัตติมรรค เราเป็นปุถุชนคนหนา ด้วยความเข้าใจผิดนะ “ว่างๆ ว่างๆ ! จิตใจมันคืออย่างนั้นนะ ปล่อยให้ว่าง ชลระสอนให้ปล่อยให้ว่าง สรรพสิ่งมันสักแต่ว่า อะไรก็เป็นสักแต่ว่าหมดเลย สติก็สักแต่ว่า สมาธิก็สักแต่ว่า มันเป็นอนัตตาในตัวมันเอง สรรพสิ่งก็เป็นอนัตตา มันเป็นอนิจจัง มันไม่มีอะไรเลย มันว่างไปหมดเลยนะ”

แล้วมันตั้งอยู่บนอะไร มันตั้งอยู่บนอะไร อะไรก็เป็นสักแต่ว่า สักแต่ว่า ทุกอย่างเป็นสักแต่ว่า จิตมันว่าง สักแต่ว่าหมดเลย มันก็เป็นของมัน ใจก็เป็นของใจเรา หมดกิเลสนะ สิ่งที่มีมันมิฉฉา ถ้ามิฉฉาขึ้นมา มันก็ทำให้เราเสียโอกาส เสียอะไรต่างๆ ไปหมดเลย

แต่ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะ มันเป็นสัมมาทิฐิ ความเห็นของเรา เรารู้ของเรานะ จิตสงบเราก็รู้ว่าสงบ สงบแล้วเวลาคายออกมา สงบแล้วว่างขนาดไหนนะ มันชำระอะไรไปบ้าง กิเลสมันได้ยุบยอบไปสักตัวหนึ่งไหม สิ่งใดที่เป็นโทษกับเรา ในหัวใจ มันได้ทำลายอะไรของมันไปบ้าง มันไม่ได้ทำลายอะไรของมันไปเลย เพียงแต่กิเลสนี้มันฉลาดกว่าเรามากมายนัก

กิเลสเห็นใหม่ ภวาสวะ กิเลสสวะ อวิชชาสวะ นอนเนื่องมากับใจ มันอยู่กับปฏิสนธิจิต มันไปเกิดที่ไหนมันก็มีกิเลสไปทั้งนั้นนะ กิเลสทุกๆ ภพทุกชาติไป เว้นไว้แต่พระโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี มันเป็นอกุศลปฏิจจธรรม กิเลสมันจะเจือจางไปมากน้อยขนาดไหน แล้วแต่วุฒิภาวะของจิตที่มันพัฒนาขึ้นไป

พอไปเกิดในภพชาติไหน มันก็แตกต่างกัน เพราะมันเป็นอริยบุคคลกับบุคคลธรรมดา มันแตกต่างกันอยู่แล้ว นี่ความแตกต่างของจิตมันมี มันอยู่ที่คุณภาพของจิต มันเป็นพันธุกรรมของมันที่มันสร้างขึ้นมา ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วของเขา

แล้วในปัจจุบันของเรา ปกติของเรา เรารู้ของเรา เราพัฒนาของเรา แล้วพัฒนาได้มากน้อยแค่ไหนล่ะ มันก็เป็นความเห็น พอเกิดขึ้นมา เราเป็นชาวพุทธ เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนไว้แล้ว

วัฒนธรรมประเพณีนะ อย่าไปดูถูกคนป่าคนดอย คนป่าคนดอยเขาคิดว่าเรารู้ดีกว่าเรารู้ดีกว่าเรารู้ เขาศึกษาโดยข้อเท็จจริงไง เขาอยู่กับพระอยู่กับเจ้า บ้านนอกคอกนานะ สังคมของเขาอยู่กับพระ ! สังคมของเขาอุปถัมภ์ดูแลพระนะ แล้วพระเขามา เขารู้ประเพณีวัฒนธรรมนะ เขารู้ของเขา

เราก็นึกว่าเรานี้เป็นปัญญาชนนะ เรานี้มาจากเมืองนะ บ้านนอกคอกนาเขาไม่รู้อะไรนะ ไร่บ้านนอกคอกนา ประเพณีวัฒนธรรมในหัวใจเขาเข้มแข็งกว่าเรารู้เลย ว่า พระควรทำอะไร หรือพระไม่ควรทำอะไร ไร่เรามันรู้แต่เปลือก เราคิดว่าเรารู้ เราเป็นนักวิชาการไซ้ใหม่ หนังสือเป็นตุ้ๆ เราค้นคว้าได้หมดนะ เราค้นคว้า เราจะเอาอะไรไปค้นคว้า

แต่ของเขามันเข้าอยู่ในสายเลือด มันอยู่ในประเพณีวัฒนธรรมของเขา คุณิ เรา
 คุมลงไป เวลาเขาเจอพระ เขาไม่กล้าเดินสวนเลย เขานั่งลงด้วยมือไหว้ด้วย เขาเคารพ
 บูชาขนาดนั้นนะ เขาเคารพบูชาด้วยประเพณีวัฒนธรรมในหัวใจของเขา

นี่คือประเพณีวัฒนธรรม แต่ถ้าเราจะศึกษาของเรา แต่ถ้ามันเป็นความจริงของมัน
 ถ้าใจเราเข้าไปสัมผัสล่ะ จิตใจเข้าไปสัมผัสนะ หัวใจมันเป็นจริงนะ ถ้าจิตมันสงบเข้ามา
 มันต้องมีจิตสงบเข้ามา ไม่ใช่ว่าทุกอย่างเป็นสักแต่ว่า มันชิงสุกก่อนห่าม ซื่อก่อนขาย ไม่มี
 มีหลักมีเกณฑ์ แล้วว่าสิ่งนี้เป็นสัจธรรม สิ่งนี้เป็นธรรมะ สิ่งนี้เป็นธรรมะ ธรรมะของ
 กิเลสไง กิเลสที่ว่ามันเป็นธรรมะ แล้วธรรมะตามเป็นจริงมันรู้ได้ไง ถ้าธรรมะเป็นจริง
 ทำไมไม่พูดผิดพูดถูกล่ะ

ถ้าธรรมะเป็นจริงนะไม่มีผิด ! หลวงปู่มั่นเทศน์ไม่เคยผิดเลย แล้วหลวงปู่มั่น
 เทศน์ไม่เกรงกลัวกิเลสเลย หลวงปู่มั่นเวลาเทศน์ “ต้องเป็นอย่างนั้น ! ต้องเป็นอย่างนั้น !
 เลย แล้วต้องเป็นอย่างนั้น” ถ้าต้องเป็นอย่างนั้น เวลาคนอื่น ไปทำความคลาดเคลื่อน มัน
 จะขัดแย้งกัน

ถ้าธรรมะมันไม่มีความขัดแย้งกัน เพราะมันเป็นความจริงอันเดียวกัน ถ้าความ
 จริงอันเดียวกัน ความจริงนี้มันเกิดขึ้นบนอะไร ความจริงมันต้องมีพื้นฐานข้อเท็จจริงที่
 รองรับ ไม่ใช่ความจริงที่มันขาดตอนไป ความจริงนี้มันอยู่บนอวกาศ ความจริงที่ไม่มี
 ข้อมูลรองรับ ความจริงของใคร !

อ้าว! ถ้าฉันเป็นครูบาอาจารย์ เป็นความจริงของฉัน ฉันพูดอะไรก็ได้ทุกคนห้าม
 เกียง ทุกคนต้องยอมรับความจริงอันนี้ ความจริงที่หลักลอยไป

แต่ถ้าความจริงเป็นความจริงๆ ความจริงๆ ที่มีพื้นฐาน ความจริงมีข้อเท็จจริง
 รองรับ ข้อเท็จจริงนั้นนะ ครูบาอาจารย์ท่านจะพูดความจริงจากข้อเท็จจริงนั้น ! แล้วก็
 สอนลูกศิษย์ลูกหาให้ทำตามข้อเท็จจริงนั้น เพราะข้อเท็จจริงนั้นมันเป็นพื้นฐานเข้าสู่
 ความจริง !

ถ้าข้อเท็จจริงนั้นเข้าสู่ความจริง ข้อเท็จจริงนั้นมันเกิดขึ้นจากสิ่งใด ถ้าข้อเท็จจริง
 นั้นขึ้นมา ข้อเท็จจริงนั้นมันตรวจสอบได้ มันสัมผัสได้ สติมันเกิดขึ้นมาอย่างไร ? เราตั้ง

สติอย่างไร ? สติทำให้หัวใจเราสงบขึ้นมาได้อย่างไร ? แล้วหัวใจสงบขึ้นมาภาวนะที่ สะอาดขึ้นแล้วนี้ มันจะเกิดมีอาหารมีคุณประโยชน์กับเรา มีคุณปัญญาที่เกิดขึ้นมาได้ อย่างไร

ถ้าปัญญาเกิดขึ้นมา มันจะออกฐู้ออกเห็นของมัน ออกฐู้ออกเห็นในอะไร ใน อริยสัจ ๔ อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นี้เป็นพื้นฐานของจิต มันจะออกฐู้ออกเห็นในสติปัญญา ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม ถ้ากาย เวทนา จิต ธรรม เป็นอย่างไร ถ้ามันเห็นจริง เห็นจริงมันต้องพูดได้ตามความเป็นจริงสิ ถ้าเห็นจริงนะ

“เห็นกายเห็นอย่างไร”

“เห็นเกิดดับครับ เห็นเกิดดับ” ..เราเห็นแล้วเกิดดับ พระอาทิตย์ก็เกิดดับ ทุกอย่าง เกิดดับหมด

การเกิดดับ เกิดดับอย่างไร ? ทำไมมันถึงเกิดดับ ? มันเกิดบนอะไร ? มันตั้งอยู่บนอะไร ? แล้วมันดับไปที่ไหน ? ทำไมมันถึงเกิด แล้วทำไมถึงดับล่ะ ? มันเกิดบนอะไร ชีวิตนี้เกิดบนอะไร ?

วิทยาศาสตร์บอกว่าชีวิตนี้เกิดมาจากพ่อจากแม่ เกิดมาจากท้องแม่ไง แล้วแม่เกิดมาจากใคร แม่เกิดจากท้องพ่อท้องแม่อีกไง มันก็สืบสาวขึ้นไปเป็นสายบุญสายกรรม นี้ มันก็เป็นวิญญูะไง นี้ก็เป็นธรรมชาติไง ที่จิตนี้มันหมุนเวียนไป การเกิดการตายอย่างนี้ มันเป็นธรรมชาติอันหนึ่ง แต่ถ้าเป็นธรรมะขึ้นมา เหมือนกับเรามารณมารา แล้วเราก็ลงมาจากรถจากรา

จิตนี้ก็เหมือนกันถ้าไม่มีมรรคญาณ ไม่มีสังขธรรมนี้เข้ามาแก้ไขมัน มันจะเวียนตายเวียนเกิดไปในธรรมชาติอย่างนี้ ผลของวิญญูะ การเกิดและการตายนี้เป็นผลของวิญญูะ

วิญญูะเกิดจากการกระทำ วิญญูะเกิดจากจิต วิญญูะเกิดจากมรรคญาณ มรรคญาณเกิดขึ้นมาเป็นสมบัติส่วนตัวตน สมบัติของใจดวงนั้น ใจดวงใดก็เอาใจดวงนั้นรอดพ้นจากกิเลสไปจากมรรคญาณที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาจะปรินิพพานถึงบอกว่า “เราเอาแต่มรรคผลของเราไปนะอาณนั เราไม่ได้เอาผลประโยชน์ของใครไป โลกนี้ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มรรคผลนิพพานจะไม่สิ้นจากโลกนี้เลย”

อยู่ที่คนประพฤติปฏิบัติจริง แล้วรู้จริง มรรคผลมันจะเกิดตรงนั้น เกิดบนหัวใจของคนที่ประพฤติปฏิบัติจริง รู้จริง ทำความเพียรจริง ผลที่เกิดขึ้นมาจากการประพฤติปฏิบัติจริง จากข้อเท็จจริงที่ใจมันพัฒนาขึ้นมา มันเกิดขึ้นมาจากข้อเท็จจริงอย่างนั้น มรรคผลมันเกิดมาจากที่นั่น

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไป ก็เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ครูบาอาจารย์ของเรา หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านนิพพานของท่านไป มันก็เป็นสมบัติของท่าน

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านพยายามฝึกฝนพวกเราไว้ “ผู้ที่มีวุฒิภาวะพรรษามาก ไม่ต้องขึ้นมาก็ได้ ให้พระบวชใหม่ๆ พวกพรรษาใหม่ๆ ขึ้นมาทำข้อวัตร มันจะได้มีข้อวัตรติดหัวมันไป เวลามันไปไหนจะได้มีข้อวัตร มีหลักเกณฑ์ในหัวใจ มีที่พึ่งพาอาศัย มีที่ยึดมั่นของมันไป”

ถ้าไม่มีข้อวัตรปฏิบัติเลย ไม่มีหลักเกณฑ์ในหัวใจเลย ไปประพฤติที่ไหนมันก็เลื่อนลอย มันก็ลอยลมไป หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านพยายามจะวางรากฐานเพื่อให้พวกเราเข้มแข็งขึ้นมา เพราะมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา มันไม่ลอยลม มันไม่ลอยลมหลอก

ไม่ใช่ว่า สักแต่ว่า.. โนนก็สักแต่ว่า เป็นธรรมชาติ สรรพสิ่งเป็นธรรมชาติ การเกิด การตายก็เป็นธรรมชาติ

แล้วธรรมชาติจิตมันก็หมุนอยู่แล้วไง มันก็เกิดแล้ว เกิดดับ เกิดดับ เกิดดับ ก็เกิดขึ้นมาก็เกิดจากห้อง เกิดจากห้องก็เป็นเราเดี๋ยวก็นดับแล้ว ดับแล้วก็อยู่ใน โลงนะ มันก็เกิดดับไง แล้วมันดับไปไหนนะ มันดับในวิภวภูณนะ

ถ้ากิเลสมันเห็นของมัน ถ้าธรรมะมันเห็นนะ มันเอามาแยกแยะ การเกิดดับมันเกิดดับถี่ยิบมาก ยิ่งจิตใจ เขาบอกจิตมีที่ดวงก็ดวงนะ สันตติเราก็กี่แยกเลยนะ ปัจจยาการ

นะ อวิชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญานัง มั่นก็ โอโฮ เป็นสายพานการผลิต
 เลยนะ ยึดไปยาวเหยียดเลยนะ แล้วมันก็จะตามไปล่ามานะ อีกร้อยชาติก็ไม่เจอนะ

แต่ถ้าเป็นความจริงมันจะเห็นอย่างนั้นใหม่ สิ่งที่เป็นปัจจยการ การเกิดการดับ
 สันตติ จิตก็ดวงก็ดวงนะ ว่ากันไปนะ ถ้าจิตเป็นสมาธิมันก็ดวง ? จิตเป็นหนึ่งมันก็ดวง ?
 แล้วจิตมันตั้งมันตั้งมันอย่างไรละ ? แล้วมันตั้งมันทำออกทำงานอย่างไร ? จิตมันมี
 แขนงมีขาใหม่ ? แล้วแขนงมันทำงานอย่างไร

โอ ! จิตมันกระทบนะ มันฆ่าอย่างนั้นนะ พอฆ่าปั๊บ เราก็บอกว่ามันต้องระเบิด
 แล้ว มันต้องใช้ปืนใหญ่นะ การฆ่าโดยมรรคญาณมันเป็นอย่างนั้นใหม่

การฆ่าการทำลายที่ประเสริฐ คูสิ คนเรานะ ว่ากล่าวกัน พุดจาเสียดสีกัน มันมีแต่
 สร้างเวรสร้างกรรมกัน มีแต่การผูกจิตกันเจ็บแค้นต่อกัน การฆ่ากัน การทำลายกันทาง
 โลก ไม่มีอะไรเป็นผลดีเลย

แต่การฆ่าที่พระพุทธเจ้าบอก การฆ่าที่ประเสริฐที่สุดคือการฆ่ากิเลส แต่การฆ่า
 อย่างนี้ใครเคยเห็นมัน ใครเคยฆ่ามัน ถ้าไม่เคยเห็นมัน ไม่เคยฆ่ามัน เราก็เคยเห็นแต่การ
 ฆ่ากันทางโลก เขาเชือดไก่ เชือดโค เชือดควาย เขาฆ่าอยู่ตลอดเวลา แล้วการฆ่าต้องฆ่า
 อย่างนั้นนะ

พอฆ่าอย่างนั้นมันก็สร้างภาพเลยนะ พอจะฆ่าก็ต้องตั้งปืนใหญ่แล้ว เล็งพิกัดเลย
 ปืนใหญ่ยิง ! แล้วกิเลสมันตาย เพราะคนไม่เคยเห็นมันก็คาดหมายไปเรื่อยเปื่อยด้วยทาง
 โลก

แต่ถ้าคนเป็นจริงนะ การฆ่ากิเลสมันฆ่าด้วยอะไร ? ด้วยอะไร ? ธรรมะที่จะฆ่า
 กิเลส แล้วเอาธรรมะนั้นมาจากไหน ? ธรรมะเราสั่งซื้อมาจากเมืองนอกไหม ? เราสั่งซื้อ
 มาจากดาวอังคารเลย เราขอยานอวกาศ ๒ ลำจะฆ่ากิเลส มันเป็นไปได้ทั้งนั้นเลย !

มันเกิดขึ้นมาจากเรา ! มันเกิดขึ้นมาจากสติ คูสิ ล้มลุกคลุกคลานกันอยู่นี้ เรา
 บิณฑบาต เราทำสิ่งต่างๆ จิตใจเศร้าหมอง จิตใจผ่องใส จิตใจมีกำลัง จิตใจจะดีขนาด
 ไหน เราก็สร้างของเราขึ้นมา มีความเข้มแข็งของเราขึ้นมา ยืนหยัดของเราขึ้นมา สติมันก็
 ต้องไม่สั่งซื้อมาจากไหน เวลาที่มีสติ สมาธิดี ถ้าสติมีทำอะไรไม่ผิดพลาด

เดินไปเดินมานะ ทำข้อวัตรปฏิบัติมันจะสะอาดเรียบร้อยดี ถ้าสติขัดข้องนะ ทำข้อวัตรเหมือนกัน โนนก็ไม่เรียบร้อย นี่ก็ขาดตกบกพร่อง ทำเสร็จแล้วหมูกะนั้นก็มาทำให้ใหม่ สิ่งนั้นล้างก็ไม่ดีต่างๆ ข้อวัตรปฏิบัติเป็นการฝึกสติทั้งนั้นนะ

ถ้าเราฝึกสติจากข้างนอกเรา สิ่งใดเราทำไว้เรียบร้อยอยู่แล้วนะ ส่วนตัวของเรานะ ในกฎที่เราเรียบร้อยหรือยัง ในความจริงภาชนะของเราดีไหม บริหารของเราได้ดูแลดีไหม บริหารเราดูแลดีแล้ว แล้วร่างกายเราได้ดูแลไหม ร่างกายเราได้ดูแลดีแล้วจิตใจเราได้ดูแลดีไหม จิตใจเราได้ดูแลดีแล้ว มีสติสัมปชัญญะขึ้นมา แล้วจิตใจเราสงบไหม ถ้าจิตใจเราสงบดีแล้ว จิตใจที่เป็นสัมมาสมาธิ แล้วปัญญามันเกิดใหม่ ถ้าปัญญามันไม่เกิด เราจะทำอย่างไรให้มันเกิด ปัญญามันเกิดมันจะเกิดอย่างไร ปัญญามันจะเกิดมาจากฟ้าหรือ

ปัญญาเห็นใหม่ สิ้นสุดของวัตถุที่เราดูแลด้วยข้อวัตรปฏิบัติ สิ้นสุดของมันแล้ว กระบวนการของจิต จิตเราจะจับต้องได้ จนมันเป็นสัมมาสมาธิ พอสมาธิมันเกิดขึ้นมา โดยนามธรรม แล้วเราจะเกิดปัญญาได้อย่างไร ถ้าเราไม่ฝึกฝนมัน สมาธิเกิดปัญญาไม่ได้

แต่ถ้ามันมีสมาธิแล้วเกิดปัญญาขึ้นมาก็เป็นปัญญาทั้งหมด ถ้าจะเกิดปัญญาขึ้นมา ต้องสัมมาสมาธิ แล้วมันเวลาฝึกฝน ต้องฝึกฝน ต้องบังคับให้จิตออกหัดฝึกปัญญา ถ้าปัญญาจะฝึกอย่างไร

ปัญญาที่เกิดขึ้นมา ปัญญาเราฝึกขึ้นมา เราตรึกในธรรมต่างๆ มันก็ฝึกปัญญาโดยพื้นฐาน คติ การศึกษาทางโลก ถ้าทางโลกนะ ถ้าศึกษาโดยชั้นอนุบาล ชั้นเด็กๆ ถ้ามันมีการศึกษาก็เข้มแข็งขึ้นมา พอโตขึ้นมาการศึกษาของเขา เขาจะไปได้ไกล แต่ถ้าศึกษาขึ้นมาจากเด็กน้อย การศึกษาของเขาอ่อนแอ พออ่อนแอขึ้นมา เขารู้ตัวเองว่าอ่อนแอ ไม่ได้ศึกษาทางวิชาการที่เข้มแข็ง มันก็อ่อนแอไปตลอดเวลา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจมันเข้มแข็ง จิตใจมันมีพื้นฐานขึ้นมา เวลามันออกฝึกหัดปัญญา ปัญญามันตรึกได้ มันฝึกได้ มันต้องฝึก ต้องบังคับให้ฝึกด้วย ! เพราะการฝึกปัญญาในขั้นของสมณะ พอปัญญามันจะเกิดขึ้นมา ปัญญามันจะทำให้จิตนี้สงบเข้ามามากขึ้น

เพราะจิตสงบ สงบเพราะอะไร สงบเพราะมีสติสัมปชัญญะ แล้วสิ่งใดที่มันกระทบขึ้นมา ปัญญามันแยกแยะ กระทบอะไรกระทบ รูป รส กลิ่น เสียง นี่มันเป็นอะไร มันเป็นนามธรรมทั้งนั้นแหละ

นามธรรมพอปัญญามันเกิดขึ้นเพราะนามธรรม มันเห็นเลย เสียงอย่างนี้ เสียงเขาชม เข้าใจผิดว่าเขาดี มันก็ทุกข์แล้ว ทั่วๆ เสียงเขาชมแต่เข้าใจว่าเขาดี เขาก็เข้าใจว่าเขาชม แล้วจิตใจเสียใจไปกับเขา นี่ไงปัญญามันแยกแยะอย่างนี้

แยกแยะรูป รส กลิ่น เสียง ที่เราเข้าใจผิดหรือเข้าใจถูก ความเข้าใจผิดหรือเข้าใจถูก มันฝึกฝนของปัญญา ปัญญามันฝึกฝนขึ้นมาแล้ว มันละเอียดเข้าไป ปัญญามันก็ซึมซับเข้าไป มันก็ไปถึงจิต ถ้าถึงจิตขึ้นมา

นี่ไงถ้าปัญญามันถึงจิตขึ้นมา ปัญญาอย่างนี้มันเกิดขึ้นมาจากภายใน ปัญญาธรรมะก็หนอนแทะกระคายใจ พระพุทธเจ้าถึงนิพพาน นิพพาน ก็พานอยู่นั้นแหละ แต่ถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมาอย่างนี้ มันจะนิพพานหรือไม่นิพพานมันเกิดขึ้นมาจากใจ มันขัดใจ ขัดขอก ขัดแย้งในใจ มันฟู มันแฟบในใจ มันแก้ไขที่นี้ แก้ไขที่นี้

นี่ไงกิเลสมันเกิดที่ใจ แล้วใจมันก็เป็นทีรองรับกิเลสให้มันเหยียบย่ำ พอกิเลสมันเข้าไปแยกแยะออกมา ทำให้จิตใจเป็นอิสรภาพ โอ้ ! ว่าง การทำสมณะมันก็ง่ายขึ้น

การทำสมาธิไม่ใช่ทำแต่ได้สมาธิอย่างเดียว การทำสมาธิแล้วก็หัดฝึกหัดปัญญา ถ้าฝึกปัญญาขึ้นมา ฝึกขึ้นมาบ่อยๆ ครั้งเข้า ถ้าบ่อยครั้งเข้า โอ้ย ! ว่าง.. ปล่อยวาง..

ว่าง.. ปล่อยวางขนาดไหน มันต้องฝึกไปบ่อยๆ เพราะอะไร เพราะปัญญามันคนละมิติ มิติหนึ่งมิติโลก มิติหนึ่งมิติธรรม เราเกิดมาด้วย เวลาพระอรุณบุคคล พระอรหันต์อะไรเป็นพระอรหันต์ ก็เห็นเป็นมนุษย์เหมือนกัน เห็นยังโวยวายอยู่ถนัดเป็นพระอรหันต์ที่ไหน แล้วมันตรงไหนเป็นพระอรหันต์นะ แล้วใครรู้ใครเป็นพระอรหันต์หรือไม่เป็นพระอรหันต์

เวลาวิภาวามันเกิดขึ้นมา ใจมันเกิดขึ้นมา สิ่งนี้มันเทียบกันได้นะ จะเห็นหรือไม่เห็นมันอยู่ที่วิภาวามันการแสดงออกของการแสดงธรรม สิ่งที่มีการแสดงธรรม มันแสดง

ออกมาจากใจ ถ้าใจมันไม่มีข้อเท็จจริง มันจะหันได้อย่างไร มันจะหันซ้ายหันขวาได้ มันต้องมรรคผลอันนั้นจะบังคับให้ใจนั้นหันเข้าสู่มรรคผลนิพพาน

ถ้าหัวใจไม่มีหลักมีเกณฑ์มันจะจับอะไรเข้ามาหัน มันก็หันลงนรกนั่นล่ะ มันจะหันไปไหน ! ถ้ามันจะหันมันต้องมีข้อเท็จจริง ทำไมถึงหัน ! มึงหันอย่างไร ! หันไปซ้ายหรือหันไปขวา หันลงนรกอเวจีหรือหันขึ้นมรรคผลนิพพาน

มันมีของมันนะ มันมีการกระทำของมันขึ้นไป มีการกระทำ คิด สมาธิ ปัญญา มันเกิดอย่างไร ปัญญามันเกิดขึ้นมามันจะแสดงตัวอย่างไร มันทำของมัน มันแก้ไขของมัน ไม่รู้ไม่เห็นพูดไม่ได้ ! ไม่รู้ไม่เห็นมันก็คาดเดากันไป จินตนาการคือการคาดเดานะ ก็เดากันไป

แต่ถ้ามันเป็นภวานามยปัญญา มันจะจินตนาการได้อย่างไร มันไม่ใช่จินตนาการมันซึ่งๆ หน้า มันพุ่งใส่หัว ใส่หน้าเลยนะ เวลาเจอกันมันพุ่งใส่หน้า มันทำลายกลางหัวใจ ภพ ภวาสวะ ตัวภพ กิเลสสวะ อวิชชาสวะมันทำลายหมดแล้ว แล้วมันเหลือภวาสวะแล้วมันทำลายอย่างไร พอมันทำลายออกไปแล้ว มันสิ้นกระบวนการของมันอย่างไร

มันเป็นความจริง ถ้ามันเป็นความจริงมันซึ่งๆ หน้าอย่างนี้ ไม่ใช่ ปัจจยาการนะ อวิชชา ปัจจยา สังขารา สังขารา... โอ้โฮ สายการผลิตยาวไกลเลยนะ แล้วก็มานั่งเลาะกันทีละปมๆ นะ โลกทั้งนั้นนะ นี่วิทยาศาสตร์ไง

ถ้าในพระไตรปิฎกองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้นะ เป็นพุทธวิสัย อจินไตย ๔ ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปัญญากว้างขวางมาก ถึงเอาความรวดเร็วของจิตมาพูดเป็นทางวิชาการไว้แล้วเราก็ไปท่องบ่นกันปากเปียกปากแฉะเลย

พอปากเปียกปากแฉะแล้ว พออารมณ์จินตนาการมันเกิดแล้วนะ โอ้โฮ ! แบ่งเป็นห้องๆ เลยนะ อวิชชา ปัจจยา สังขารา เข้าห้องนี้ก็ออกห้องนั้น.. ไปห้องนั้นก็ออกห้องนี้ ปัจจยาการไง ! ปัจจยาการ ! พูดกันปากเปียกปากแฉะ !

คนเห็นจริงไม่พูดอย่างนี้สักคำ พูดไม่ได้ ความเห็นจริง ถ้าเห็นจริง ข้อวัตรตามความเป็นจริงมันจะรู้ของมันตามความเป็นจริง ถ้าความรู้จริงอันนี้เกิดขึ้นมา มันเป็นมรรคผลนิพพานของใจดวงนั้น แบบที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“อานนท์ เราไม่ได้เอามรรคผลนิพพานของใครไปเลย”

ฉะนั้นเวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ มันต้องพยายามประพฤติปฏิบัติให้มันเกิดขึ้นมาจากใจเรา ถ้ามันเป็นสมาธิ มันเป็นปัญญาทำให้มันเกิดขึ้นมาจริงๆ

เราได้บวชได้เรียนนะ เราเห็นภัยในวัฏสงสาร ความเป็นอยู่ เรานี้มันเหมือนกับคนมีหมวก ๒ ใบ...

ใบหนึ่ง.. เราบวชแล้วเราอยากจะพ้นจากทุกข์ เราอยากจะทำขึ้นมาให้เกิดมรรคผลในหัวใจของเรา

อีกใบหนึ่ง.. เรามีชีวิต ชีวิตของมนุษย์มันก็ต้องอาศัยปัจจัยเครื่องอาศัย ปัจจัยเครื่องอาศัยเราก็ต้องมี พอต้องมีขึ้นมา มันหมวกใบนี้มันจะทำให้เราอ่อนแอ ห่วงนักร่วงหนาว่าปัจจัยเครื่องอาศัยมันจะไม่มี พอไม่มีเราก็ไปห่วงโลก เราก็จะไปทำตัวเป็นโลก

แต่ถ้าเราห่วงธรรมของเราละ เราจะไม่ห่วงหมวก ๒ ใบนี้ของเราเลย พยายามจะทำให้มีหมวกใบเดียว คือหน้าที่ของเราจะประพฤติปฏิบัติให้ไปถึงที่สุด หมวกของเราคือหมวกของสมณะ หมวกของเราคือหมวกที่เราเป็นภิกษุ ผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร

หมวกอีกใบหนึ่ง ยอมรับจริงๆ ว่าเราเป็นมนุษย์ เรามีชีวิต เราต้องอาศัยสิ่งที่ดำรงชีวิตของเราไป ถ้าเราจะอาศัยสิ่งที่ดำรงชีวิตของเราไป เราก็ต้องตั้งใจของเรา ให้หมวกใบไหนมีน้ำหนักกว่ากัน

ถ้าหมวกที่เราเป็นภิกษุมีน้ำหนักมากกว่า มันจะไม่ห่วงสิ่งใดเลย จะอดหรือจะอิมอย่างไรก็เพื่อมรรคผลนิพพาน เพื่อมรรคเพื่อผล เพื่อการประพฤติปฏิบัติ สิ่งนั้นมันเป็นเครื่องอาศัยเท่านั้น ไม่ใช่บวชเป็นพระ ฆราวาสเขาก็มีของเขา เขากินคืออยู่ดีกว่าเราหลายร้อยหลายพันเท่า เขาอยู่ดีกว่าเรามากมายมหาศาลนัก

เขาเองเขาก็มีความทุกข์ เขาเองก็ไม่พ้นจากทุกข์ไปได้ เราเองเราเป็นนักบวช เราเองเราเป็นพระที่เห็นภัยในวัฏสงสาร เราจะไม่ต้องไปหวังสิ่งนั้น เราต้องหวังแต่ว่าเราจะต้องพยายามเอาตัวเราให้พ้นจากกิเลสให้ได้ เอาตัวเราให้พ้นจากทุกข์ให้ได้

ถ้าเอาตัวเราให้พ้นจากทุกข์ให้ได้ จิตใจเราจะเข้มแข็ง จิตใจเราจะอาศัยสิ่งนี้เป็นที่ตั้ง จะอยู่กับงาน จะอยู่กับข้อวัตรปฏิบัติ เพราะเราต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ เราอยู่กับข้อวัตรปฏิบัติ จิตใจเรา สติ สมาธิเราก็อยู่ที่ข้อวัตรนั้น ข้อวัตรนั้นก็เป็นที่พึ่งอาศัยที่จะให้พาดูจิตใจเราให้พ้นจากกิเลสไปเรื่อยๆ ให้มันอ่อนแอไป

รูปดวงกวัตรเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส ธรรมและวินัยนี้เป็นเครื่องขัดเกลากิเลส เป็นเครื่องขัดเกลาไม่ใช่ตัวชำระกิเลส แต่มรรคญาณ ความเห็นจริง ที่อาศัยเครื่องขัดเกลาอาศัยธรรมวินัยนี้เป็นที่อาศัย แล้วฝึกฝนบ่มเพาะให้จิตใจ ให้ปัญญามันเกิดขึ้นมา จิตใจปัญญาที่มันเกิดขึ้นมาจากการบ่มเพาะ มันจะเป็นภาวนามยปัญญาของจิตของเรา

มันเป็นสิ่งที่สติปัญญาต่างๆ เกิดจากจิตของเรา ไม่ได้สั่งมาจากไหน ไม่ได้เอาขึ้นมาจากพระไตรปิฎก ! ไม่ได้เอาจากของครูบาอาจารย์องค์ใดมา ไม่ได้เอาจากของใครมาเป็นของเรา มันเกิดขึ้นมาจากฐานของจิต มันเกิดขึ้นมาจากการกระทำ มันเกิดขึ้นมาจากมรรคญาณ แล้วมันก็กลับไปทำลายหัวใจของมัน ชำระกิเลสออกไปเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไปเห็นใหม่ !

วันนี้วันสิ้นปี เราต้องกำหนดเลยว่ากิเลสมันต้องสิ้นไปจากใจเรา ให้มีกำหนดเหมือนปีใหม่ปีเก่า ให้กำหนด ให้เรามีโอกาสของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา

ภิกษุ เราเป็นหมู่คณะกัน เราอยากจะทำให้มีความมั่นคงแข็งแรงในพุทธศาสนา ให้มีจุดยืนของเรา พุทธศาสนาจะเจริญในหัวใจของสัตว์โลก ไม่ใช่เจริญบนวัตถุก่อสร้าง ไม่ได้เจริญบนตำแหน่งหน้าที่การงานใดๆ ทั้งสิ้น มันเจริญในหัวใจ

ภิกษุของเรา หลวงปู่ฝั้น เราไปงานท่านบ่อยมาก เมื่อก่อนเวลาเขาแจกย่าม “พระฝั้น อาจาโร” คำว่าพระ.. ผู้ประเสริฐนะ คำว่าพระสมณศักดิ์ที่พุทธศาสนาให้กับพวกเราเราก็เป็นพระกันแล้ว เราไม่ต้องไปเสนอตำแหน่งสิ่งใดๆ อีกแล้ว คำว่าพระนี่สูงสุดแล้ว

บัดนี้ ! เราได้เป็นพระ เป็นสงฆ์กันด้วยความสมบูรณ์แบบ เราประพฤติปฏิบัติมา
เพื่อประโยชน์กับเรา เพื่อความสุขกับเรา เพื่อความเป็นจริงของเรา เอวัง